

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Ladislava Derky a soudců JUDr. Radima Novotného a JUDr. Ivy Horákové ve věci

žalobkyně: **PROFI CREDIT Czech, a. s.**, IČO: 61860069,
sídlem Klimentská 1216/46, 110 00 Praha 1,
adresa pro doručování: nábreží Závodu míru 2739, 530 02 Pardubice
zastoupená advokátkou JUDr. Kateřinou Perthenovou,
sídlem Velké náměstí 135/19, 500 03 Hradec Králové

proti
žalované: [redacted] narozena [redacted] IČO: [redacted]
bytem a místem podnikání [redacted]
zastoupená advokátem Mgr. Petrem Němcem,
sídlem Slezská 1297/3, 120 00 Praha 2

o zaplacení 401 982 Kč s příslušenstvím, o odvolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 2. února 2022, č. j. 55 Cm 171/2020-130

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se mění tak, že směnečný platební rozkaz Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 30. 11. 2020, č. j. 55 Cm 171/2020-12, se zrušuje.
- II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku 115 769,50 Kč na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů k rukám zástupce žalované Mgr. Petra Němce, advokáta.

Odůvodnění:

1. Žalobou doručenou soudu prvního stupně dne 2. 11. 2020 se žalobkyně domáhala na žalované zaplacení směnečné pohledávky ve výši 401 982 Kč s příslušenstvím s odkazem na směnku vlastní vystavenou žalovanou dne 8. 12. 2016 na výše uvedenou částku splatnou dne 4. 10. 2020.
2. Žalovaná podala proti směnečnému platebnímu rozkazu, jímž žalobě bylo vyhověno, v zákonné lhůtě námitky, ve kterých uvedla, že dne 8. 12. 2016 podepsala s žalobkyní smlouvu o revolvingovém úvěru č. 9200091233 v postavení spotřebitele. Žalované byl poskytnut úvěr v celkové výši 307 800 Kč, smluvní odměna za jeho poskytnutí představovala částku 197 800 Kč, a proto bylo reálně vyplaceno pouze 110 000 Kč. Žalovaná považuje úvěrovou smlouvu za neplatnou z důvodu jejího rozporu s dobrými mravy. Současně při prodlení s úhradou dvou splátek se celý úvěr stal splatným s nárokem žalobkyně na smluvní pokutu. Vzhledem k výši uplatněné smluvní pokuty se však její původní smysl vytrácí. Žalovaná považuje za neplatnou nejen úvěrovou smlouvu ale i předmětnou směnku. I kdyby byla žalovaná v úvěrové smlouvě označena jako podnikatel a předložila svůj živnostenský list, nelze z toho formalisticky usuzovat, že měla v úmyslu získat finanční prostředky pro podnikatelské účely. Žalovaná v daném případě potřebovala získat finanční prostředky na úhradu závazků, které nevznikly v souvislosti s podnikáním, ale pro zajištění potřeb své rodiny. Z výše uvedených důvodů byla žalovaná při uzavření dané smlouvy v postavení spotřebitele a z tohoto důvodu je také smlouva spotřebitelského charakteru. Žalobkyně pouze zneužila skutečnost, že žalované bylo přiděleno identifikační číslo, a tím jí upřela práva spotřebitele. V této souvislosti žalobkyně rovněž neprověřila s odbornou péčí schopnost žalované jako spotřebitele splácet předmětnou úvěrovou smlouvu. Před zesplatněním úvěru žalovaná uhradila žalobkyni na poskytnutý úvěr částku ve výši 133 590 Kč, tj. o 23 590 Kč více, než jí bylo poskytnuto. Jelikož se původně vystavená blankosměnka stává smenkou až vyplněním veškerých chybějících náležitostí, v daném případě ke dni 4. 10. 2020, nelze směnku použít na zajištění splacení spotřebitelského úvěru dle § 112 odst. 1 zák. č. 257/2016 o spotřebitelském úvěru, k jejímu vystavení tak došlo v rozporu se zákonem.
3. Žalobkyně ve svém písemném vyjádření ze dne 28. 1. 2021 zejména uvedla, že mezi účastníky sporu, jež jsou podnikatelé, vznikla smlouva o zápůjčce, a proto se neřídí zákonem o spotřebitelském úvěru. Žalovaná ve smlouvě o zápůjčce jako fyzická osoba – podnikatel uvedla své identifikační číslo a sídlo. Z tohoto důvodu nelze na smlouvu nahlížet jako na spotřebitelskou s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1129/2010. I když nebylo povinností žalobkyně zkoumat schopnost žalované splácet půjčku, postupovala s péčí řádného hospodáře a prověřila, zda není žalovaná v evidenci úpadců, zda nemá uzavřenou dřívější smlouvu ve stavu žalobního vymáhání, a zda obchodník jednající s žalovanou doporučil zápůjčku ke schválení. S odkazem na ust. § 1796 a § 1797 zák. č. 89/2012 Sb. (dále jen OZ) se podnikatel nemůže dovolávat neplatnosti smlouvy, kterou uzavřel při svém podnikání a nepřísluší mu ani právo se dovolávat neplatnosti ujednání o úrocích pro rozpor s dobrými mravy. V této souvislosti odkázala na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2009, sp. zn. 31 Cdo 2707/2007 ohledně ujednání týkajícího se smluvních pokut.
4. Rozsudkem ze dne 2. 2. 2022, č. j. 55 Cm 171/2020-130 soud prvního stupně ve výroku I. směnečný platební rozkaz ze dne 30. 11. 2020, č. j. 55 Cm 171/2020-12 ponechal v platnosti a ve výroku II. uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni náhradu nákladů námitkového řízení ve výši 50 092 Kč. Soud prvního stupně na základě výsledků provedeného dokazování dospěl k závěru, že žalobkyně uplatnila svůj nárok z platné směnky vlastní, která splňuje veškeré zákonné náležitosti dle čl. I § 75 zák. č. 191/1950 Sb. Směnka plnila zajišťovací funkci ke splnění závazku žalované ze smlouvy o revolvingové zápůjčce. Žalované se však nepodařilo prokázat spotřebitelský charakter smlouvy, kterou uzavřela jako podnikatel s uvedením svého identifikačního čísla. Soud prvního stupně měl za prokázané, že v době uzavření smlouvy žalovaná spolupracovala se společností [REDAKCE], a. s., sama uvedla, že sjednávala pojištění, stavební spoření, s žalobkyní uzavřela celkem 2 smlouvy obsahující její identifikační číslo a místo

podnikání. Před uzavřením revolvingové smlouvy zaslala zástupci žalobkyně svá daňová přiznání. Soud předmětnou smlouvu posoudil jako platnou, jež nemá spotřebitelský charakter. S odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 23 ICdo 56/2019 uzavřel, že ujednání o výši úrokové sazby je pak vyjádřením smluvní volnosti stran, ujednání o smluvní pokutě ve své podstatě vyjadřuje dohodu o úplatě za hlavní plnění. Případný zásah do smluvní autonomie smluvních stran pro rozpor s dobrými mravy bude přesahovat zásah výjimečný a vždy musí být odůvodněn mimořádnými okolnostmi, jež v daném případě soud neshledal. Soud rovněž nedovodil, že by žalovaná byla v závazkovém vztahu slabší stranou, přičemž náležitosti smlouvy a ujednání o smluvních úrocích a smluvní pokutě jí musely být známy, neboť tato smlouva je druhá v pořadí, kterou s žalobkyní uzavřela.

5. Žalovaná podala proti tomuto rozsudku v zákonné lhůtě odvolání, ve kterém navrhla rozsudek změnit tak, že se směnečný platební rozkaz zrušuje. Uvedla, že v postavení spotřebitele mimo rámec své podnikatelské činnosti žádala o poskytnutí úvěru za účelem zakoupení nového plynového kotle do rodinného domu, ve kterém bydlí, a který je současně sídlem její živnosti. Žalobkyně vyzvala žalovanou o sdělení výše zisku a obrátu v posledním daňovém období, aniž jí dala na výběr, zda si přeje smlouvu uzavřít jako podnikatel nebo spotřebitel. V daném případě žalobkyně zneužila toho, že má žalovaná přidělené identifikační číslo a uzavřela s ní smlouvu jako s podnikatelem, čímž jí upřela práva spotřebitele. Žalovaná poukázala na nesprávný závěr soudu prvního stupně, který uvedl, že finanční prostředky z úvěru použila na opravu nemovitosti. I když uzavřela s žalobkyní již v pořadí druhou úvěrovou smlouvu, není správný závěr soudu, že není slabší smluvní stranou. Žalobkyně na rozdíl od žalované jako podnikající fyzické osoby je akciovou společností zaměřující se na poskytování úvěrů a zápůjček, jež předkládá návrh smlouvy na formulářovém vzoru, do jehož znění nemá žalovaná reálnou šanci zasáhnout. Za situace, kdy žalovaná akutně potřebovala finanční prostředky, mohla smlouvu pouze podepsat nebo nepodepsat. Žalovaná měla v období od [REDAKCE] 2011 do [REDAKCE] 2017 živnostenské oprávnění k zprostředkování spotřebitelského úvěru, nikdy se však této činnosti nevěnovala a nemá s ní zkušenosti s tím, že vykonávala činnost pro společnost [REDAKCE] a. s. pouze v oblasti pojišťovnictví a penzijního pojištění. Žalovaná má za to, že mezi účastníky sporu neexistuje platný právní vztah odůvodňující vystavení směnky, neboť uzavřenou úvěrovou smlouvu považuje dle § 580 OZ za absolutně neplatnou z důvodu nepřiměřeně vysoké úrokové sazby a smluvní pokuty. Žalobkyně poskytla žalované úvěr ve výši 110 000 Kč se splatností 60 měsíců za smluvní odměnu 197 800 Kč, což představuje úrokovou sazbu 51,46 % p. a., která převyšuje téměř 3,9x průměrnou úrokovou sazbu u spotřebitelských úvěrů a 22x průměrnou úrokovou sazbu u podnikatelských úvěrů. Žalovaná odkázala na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2018, sp. zn. 29 Cdo 4663/2016 týkající se zajištění kauzy smenkou a na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1484/2004, který jako nepřiměřenou shledal úrokovou sazbu převyšující 3x obvyklou hranici úrokové míry. Ohledně nepřiměřené výše smluvní pokuty svědčí i skutečnost, že byla sjednána i pro případ prodlení s úhradou úroků, v tomto případě je ujednání o smluvní pokutě neplatné pro rozpor s dobrými mravy.
6. Žalobkyně ve svém vyjádření v rámci projednání věci u odvolacího soudu dne 12. 1. 2023 k odvolání žalované uvedla, že žalovaná uzavřela s žalobkyní v pořadí již druhou smlouvu a věděla, jakou smlouvu uzavírá, neboť sjednávání takových smluv je i součástí podnikatelské činnosti žalované. Účel zápůjčky byl ve smlouvě výslovně uveden, a proto má žalobkyně za to, že uzavřela smlouvu s podnikatelem a z tohoto důvodu je i rozsudek soudu I. stupně správný.
7. Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek dle § 212 a § 212a o. s. ř. a dospěl k závěru, že odvolání žalované je důvodné.
8. Odvolací soud nemá žádnou pochybnost o tom, že žalobkyně uplatnila svůj nárok z platné směnky vlastní obsahující veškeré zákonné náležitosti dle čl. I § 75 zák. č. 191/1950 Sb. a stala se tak základem pro uplatnění nároku na zaplacení směnečného penízu. Mezi účastníky je nesporným, že směnka vystavená dne 8. 12. 2016 zajišťovala plnění závazků žalované ze smlouvy

o revolvingové zápůjčce č. 9200091233 ze dne 8. 12. 2016, na jejímž základě byla žalované poskytnuta zápůjčka ve výši 110 000 Kč se sjednaným úrokem ve výši 197 800 Kč na dobu 60 měsíců s měsíční splátkou 5 130 Kč s tím, že v záhlaví smlouvy žalovaná označila své místo bydliště a (shodně) místo podnikání, rodné číslo a identifikační číslo (podnikatele).

9. K námitce žalované, že uzavřela s žalobkyní spotřebitelskou smlouvu a nikoli smlouvu pro podnikatelské účely, je třeba uvést, že z obsahu revolvingové smlouvy a z účastnické výpovědi žalované dospěl odvolací soud k závěru, že se jedná o smlouvu spotřebitelskou. Při posouzení charakteru smlouvy je podstatné, zda žalovaná vystupovala při jejím uzavírání jako spotřebitel nebo podnikatel, přičemž skutečnost, že podniká na základě živnostenského oprávnění, není sama o sobě pro přijetí takového závěru dostatečná. I osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění může být v konkrétním smluvním vztahu v postavení spotřebitele a to v případě, že jedná mimo rámec své podnikatelské činnosti. V dané věci není sporným, že žalovaná byla podnikatelkou, jejímž předmětem činnosti bylo uzavírání pojistných smluv, smluv o stavebním spoření, případně zprostředkování této činnosti s místem podnikání shodným s adresou jejího trvalého bydliště. Odvolací soud zkoumal, zda poskytnutí zápůjčky k zakoupení plynového kotle sloužilo k podnikatelským účelům či nikoli. Dospěl k závěru, že primárním záměrem bylo zajištění potřeb domácnosti žalované jako fyzické osoby a členů její rodiny. Bylo by proto pochybením nahlížet formalisticky na smlouvu jako podnikatelskou podle toho, zda v záhlaví smlouvy u jména žalované je uvedeno identifikační číslo podnikatele. Absurdním se proto jeví závěr, že získané finanční prostředky by sloužily k nákupu plynového kotle do objektu, ve kterém žalovaná má zapsané sídlo podnikání, a ve kterém s rodinou „také bydlí“. V případě, že závazek z této spotřebitelské smlouvy uzavřené dne 8. 12. 2016 byl zajištěn směnkou, odvolací soud zkoumal, zda lze takto postupovat. V souladu s § 112 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru č. 257/2016 Sb., jež nabyl účinnosti dne 1. 12. 2016, ke splacení nebo zajištění spotřebitelského úvěru nelze použít směnku nebo šek. Pokud žalobkyně zajistila závazek žalované ze smlouvy o revolvingové zápůjčce ze dne 8. 12. 2016 směnkou vystavenou dne 8. 12. 2016, postupovala tak v rozporu s § 112 odst. 1 zák. č. 257/2016 Sb.
10. Nad rámec lze dále uvést, že se žalovaná ve svých námitkách dále dovolala ochrany slabší strany dle § 433 OZ včetně rozporu v ujednání o úrocích a smluvní pokutě s dobrými mravy dle § 580 OZ, neboť sjednaný úrok dosáhl téměř dvojnásobku čerpané jistiny a sjednaná smluvní pokuta dle čl. 8.5 dosáhla 50% všech sjednaných splátek zápůjčky. Uvedené obrana zejména ve vztahu ke smluvní pokutě sjednané v čl. 8.5 by žalované příslušela, i kdyby smlouvu uzavřela v postavení podnikatele (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 23 ICdo 56/2019).
11. Lze proto uzavřít, že odvolací soud se neztotožnil se závěry rozsudku soudu prvního stupně, který námitky žalované proti směnečnému platebnímu rozkazu vyhodnotil jako nedůvodné. Vzhledem k tomu, že žalobkyně uzavřela se žalovanou smlouvu o spotřebitelském úvěru a žalovaná k zajištění smluvních závazků vystavila blankosměnku, která po jejím vyplnění se stala směnkou, a to v rozporu s § 112 odst. 1 zák. č. 257/2016 Sb., je třeba postupovat dle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a rozsudek soudu prvního stupně změnit tak, že směnečný platební rozkaz vydaný tímto soudem se ruší.
12. Výrok o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů je odůvodněn dle 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. dle úspěchu stran ve věci s tím, že za použití § 7 a § 11 vyhl. č. 177/96 Sb. přiznal soud žalované celkem 7 úkonů právní služby po 9 940 Kč za převzetí zastoupení, podání námitek, písemné vyjádření ze dne 15. 6. 2021, 2 účasti na jednáních u soudu prvního stupně ve dnech 2. 6. 2021 a 26. 1. 2022, podání odvolání ze dne 1. 3. 2022, účast na jednání u soudu druhého stupně dne 12. 1. 2023, polovinu úkonu právní služby dle § 11 odst. 2 písm. f) vyhl. č. 177/96 Sb. za účast na jednání dne 13. 1. 2023, při kterém došlo pouze k vyhlášení rozsudku, dále 8 paušálních částek po 300 Kč dle § 13 odst. 1, 4 vyhl. č. 177/96 Sb., dále náhradu ztráty času celkem v rozsahu 14 půlhodin po 100 Kč dle § 14 odst. 1, 3 vyhl. č. 177/96 Sb. za účast na jednání ve dnech 2. 6. 2021 a 26. 1. 2022 a čas strávený na cestě z Prahy do Pardubic a zpět, to

vše zvýšené o 21 % DPH a dále náhradu cestovného za využití vlakového spoje na trase Praha – Pardubice a zpět ve výši 426 Kč (dne 2. 6. 2021) a ve výši 440 Kč (26. 1. 2022) a náhradu soudního poplatku za odvolání ve výši 20 100 Kč, tj. celkem 115 769,50.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237, § 239 a § 240 odst. 1 o. s. ř.)

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na výkon rozhodnutí.

Praha 13. ledna 2023

JUDr. Ladislav Derka v. r.
předseda senátu

Digitálně podepsal

Datum: 2023.01.23 16:47:01 +01'00'

